
SOSYAL DEMOKRASİNİN KÜRESELLEŞME KOŞULLARINDA GEÇERLİLİĞİ ÜZERİNE BİR İNCELEME

İhsan KAMALAK *

Küreselleşme kavramının siyasal literatürün önemli tartışma parametrelerinden birisi olması ile, Sosyal Demokrasinin 1980 sonrasında bir alternatif olmaktan uzak olduğu eleştirisi, artık ortadan kalktığı biçimine dönüştürülmüştür. Diğer bir deyişle, küreselleşme koşulları Sosyal Demokrasinin geçerliliğinin sonu olarak sunulmaktadır. Bu savın arkasında yatan Sosyal Demokrasinin geçerliliğinin sadece ulus-devlete bağlanması ve küreselleşme koşulları ile ulus-devletin işlevlerini yitirdiğinin varsayılmasıdır. Ulus-devlet ile kastedilen ise, İkinci Dünya Savaşı sonrasındaki ulus-devlettir. Savaş sonrası dönemde ithal ikameci dışı kapalı ekonomi ve Keynesyen iktisat modeli Sosyal Demokrasinin geçerliliği için olmazsa olmaz koşullar olarak sunulmaktadır.

Çalışmada, bu sav ve onun dayandığı varsayım Sosyal Demokrasinin ilkelerini ön plana çıkararak tanımı yapılarak sorgulanacak ve bu tanım çerçevesinde Sosyal Demokrasinin küreselleşme koşullarında geçerliliğini devam ettirdiği ileri sürülecektir. Bu bağlamda ilk olarak, şüpheli bir yaklaşımla ulus-devletin küreselleşme koşullarında Sosyal Demokrasi bağlamında işlevlerini tamamen yitirdiği savı sorgulanacaktır. Bu çerçevede küreselleşme üzerine literatürde farklı yaklaşımların ulus-devletin işlevi konusunda neler söyledikleri araştırılacaktır. İkinci bölümde Sosyal Demok-

* Dr., Mersin Üniversitesi İ.İ.B.F. Kamu Yönetimi Bölümü

rasiyi ulus-devlet üzerinden veya belirli koşullarda uyguladığı toplumsal, iktisadi ve siyasi politikaları üzerinden tanımlamanın eksikliği ortaya konmaya çalışılarak, tarihsel-toplumsal süreçteki gelişimi göz önüne alınarak Sosyal Demokrasinin tanımı yapılacaktır. Ardından üçüncü ve son bölümde bu tanım çerçevesinde sosyal demokratların küreselleşme koşulları için öne sürdükleri politikalara kısaca değinilerek, bu önerilerin sosyal demokrat gelenek içindeki yeri ele alınarak çalışma tamamlanacaktır. Ancak, mevcut koşulların tanımlanması (küresel mi, uluslar-arası mı?) üzerine olan yaklaşımlara bakmak, küreselleşme koşullarında ulus-devletin işlevlerinin geçerliliğine ilişkin tartışmalara katkıda bulunacaktır.

KÜRESELLEŞMENİN VARLIĞI VE TANIMI

1990'ların ikinci yarısındaki dünya toplumsal, iktisadi ve siyasi koşullarının tanımlanması üzerine olan tartışmaları, temelde üç gruba ayırmak mümkündür: küreselleşmeciler, dönüştürmeciler ve şüpheçiler (Held ve McGrew 2000). Küreselleşmeciler ve dönüştürmeciler, mevcut dünya koşullarını ulus-devletlerden bağımsız olarak tanımlarken, şüpheli grup 1860'lara giden uluslar-arası sistemin daha da derinleşmesi olarak tanımlamaktadır. Genelde sosyal demokrat çizgiye koyabileceğimiz dönüştürmeciler içinde Giddens, küreselleşmeyi sadece ekonomik bağımlılık olarak değil, "insanların yaşamlarında zaman ve mekanın dönüşümü" olarak tanımlıyor. Giddens'a göre, "uzak mesafelerdeki olaylar ekonomik olsun olmasın bizleri eskisinden daha dolaysız ve hemen etkilemektedir. Benzer şekilde, birey olarak aldığımız kararlar etkileri itibariyle artık küreseldirler". Küreselleşmenin tetikleyicisi iletişimdeki devrim ve bilgi teknolojisinin yayılmasıdır (Giddens 1998: 30-31; 2000: 92). Tam zamanlı hareket eden finans piyasaları ile çevresel sorunlar küreselleşmenin açık işaretleri (Giddens 1998: 152; 2001: 129) olarak sunulmaktadır.

Benzer şekilde F. Keyman, küreselleşmenin bir süreç olduğunu ve zaman ve mekan, iç ve dış, ulusal ve uluslar-arası, Doğu ve Batı, Birinci ve Üçüncü Dünya arasındaki farklılıkların ortadan kalktığını ve küresel sivil toplumun ve kültürün varlığı anlamına geldiğini savunmaktadır. Keyman'a göre, ulus-devletin egemenliğinin krizini gösteren küreselleşme bir gerçek olarak ortadadır (Keyman 1999: 15-16).

Dönüştürmeci grup içinde Held ve McGrew, küreselleşmeyi bölge-arası akışkanlığın ve sosyal etkileşimlerin hızlanması, derinleşmesi, büyümesi ve alanının artması olarak tanımlıyorlar. Ancak, Held ve McGrew'e göre küreselleşme, kültürlerin ve uygarlıkların benzeştiği, küresel entegrasyonun evrensel süreci ya da tek tip dünya toplumunun do-

ğuşu olarak okunmamalıdır (Held ve McGrew 2000: 4). Held ve diğerleri (2000) ise, küreselleşmenin sosyal, siyasal ve ekonomik faaliyetlerin ulusal sınırlar ötesinde yoğunlaşmasını anlattığını ileri sürüyorlar.

Şüpheliler ise, 1960 sonrasında önemli değişimler yaşansa da, küresel bir sistemden bahsetmenin mümkün olmayacağını (Hirst ve Thompson 2000a; 2000b; Okyayuz 2002; Yeldan 2003; Somel 2002), mevcut dünya sisteminin 1860'larda başlayan uluslar-arası sistemin devamı olduğunu ileri sürmektedirler. Şüphelilere göre, ulus-üstü şirketlerden bahsetmek mümkün değildir. Çok-uluslu şirketler gerçekte ulusaldırlar ve uluslar-arası ticaret yapmaktadırlar. Daha da önemlisi dünya ticareti Avrupa, Japonya ve Kuzey Amerika üçlüsünün denetimindedir. Küreselleşme, E. Yeldan'a göre, siyasal, toplumsal ve iktisadi alanları kapsayan neo-liberal bir projedir (Yeldan 2003: 428-430). Yani küreselleşme bir gerçeklik değil, ideolojik bir projedir, ki bu çok-uluslu şirketlere ve uluslar-arası finans örgütlerine aittir (Yeldan 2003: 430-431). C. Somel ise, küreselleşmenin¹ bir süreç olarak sunulmasının, onun doğal ve kaçınılmaz olduğunu ve ülkeler-arasında benzeşmeye yol açtığı sonucuna yöneltme amacını taşıdığını ileri sürmektedir. Oysa küreselleşmenin arkasında gelişmiş ülkelerin kapitalistleri, onların devletleri, bunlarca desteklenen uluslar-arası kuruluşlar ile az-gelişmiş ülkelerdeki egemen sınıflar bulunmaktadır. Küreselleşme, Somel'e göre, merkez kapitalizminin dünya ekonomisini kendi çıkarına/ihtiyaçlarına göre düzenleme projesidir (Somel 2002: 200-208).

Kısaca toparlamak gerekirse, mevcut dünya toplumsal, siyasal ve iktisadi sisteminin nasıl tanımlanacağı üzerine birbirine iki zıt grup bulunmakta ve her iki tarafın savları da oldukça güçlü görünmektedir. 1960'ların sonlarında başlayan süreç sonucunda günümüzde dünya sistemi oldukça değişmiş durumdadır. Fakat bu değişim ulus-devletin işlevleri konusunda ne anlam ifade etmektedir? Bu sorunun yanıtı, Sosyal Demokrasinin geçerliliğini İkinci Dünya Savaşı ertesindeki koşullarda ulus-devlet sınırları içinde uygulamaya konan gelirin yeniden bölüşümü politikaları üzerinden tanımlayan yaklaşımın, şüpheli bir yaklaşımla içerdiren sorgulanmasına yardımcı olacaktır. Ulus-devletin küreselleşme koşullarında geçerliliğinin gösterilmesi, Sosyal Demokrasinin de geçerli olacağı ileri sürülmesine olanak verecektir.

¹ Küreselleşmecilerin gelişen teknoloji ve bilgi toplumunu küreselleşmenin işareti olarak sunmalarına karşı, C. Somel, haklı olarak, bu gelişmelerin pekala ulusal sınırları daha da sıkı kontrol altına alınması amacıyla da kullanılabileceğini ileri sürmektedir (Somel 2002: 201).

KÜRESELLEŞME KOŞULLARINDA ULUS-DEVLET

Neo-liberal küreselleşmeciler, ultra-küreselleşmeciler de denebilir, mevcut dünya sisteminin küresel olduğunu ve ulus-devletin² de artık "hayal" (fiction) olduğunu ileri sürüyorlar. Ancak, dönüşümcü küreselleşmeciler mevcut sistemi küreselleşme olarak tanımlasalar da, ulus-devletin bütün güç ve işlevlerini yitirdiğini ileri sürmüyorlar. Şüpheciler ise, ulus-devletin, eskisi kadar olmasa da, hala uluslar-arası ekonominin bir parçası olduğunu savunmaktadırlar. Aslında birer cümle ile ifade edilen bu duruşlardan hareketle, ulus-devletin işlevlerinin belli oranda da olsa devam ettiğini ve dolayısıyla da Sosyal Demokrasinin ulusal sınırlar çerçevesinde, İkinci Dünya Savaşı sonrasındaki kadar olmasa da, hala bir hareket alanına sahip olduğunu ileri sürmek mümkündür.

Mann'e göre, ultra-küreselleşmecilerin savlarının aksine, ulus-devletler küreselleşmenin yükselmesinden ya da G7 ülkelerinin gücünün artmasından faydalanmaktadırlar. Bunun en önemli nedeni ise, hiçbir yerde küresel serbest ticaret olmadığından, küresel ekonominin işleyişi G7, GATT, WB ve IMF³ gibi örgütlerin kontrolü altında 'gevşek' ve 'yumuşak' uluslar-arası kurallara bağlıdır (Mann 2000: 140).

Küreselleşme ile ilintili olan diğer bir nokta da, Avrupa Birliği (AB) gibi 'ulus-üstü devletlerin', ulus-devletlerin işlevleri çerçevesinde ne ifade ettiğidir. Bu çerçevede, Mann'in (2000) savı oldukça çarpıcıdır. Mann'a göre, Almanya ve Fransa AB dolayısıyla özerkliklerinden bir şeyler kaybetseler de, çoğu büyük sorunlarda daha etkin konuma gelmişlerdir. Küçük ve ekonomik olarak zayıf devletler daha çok kayba uğramış görünseler de, büyük sorunlar üzerindeki egemenliklerinin geçmişte daha sınırlı olduğu unutulmamalı (Mann 2000: 142). 'Ulus-üstü devlet'lerin ortaya çıkışını hem gelişmiş ülkeler hem de az-gelişmiş/gelişmekte olan ülkeler açısından, olan durumu pek de değiştirmedini söylemek mümkün gözükmemektedir.

Küreselleşmenin ulus-devletin işlevleri üzerindeki etkisini incelerken bakılması gereken diğer bir alan da makro-ekonomik politikaların uygulanabilirliği düzeyidir. Bu bağlamda Garret (2000: 301) makro-ekonomik politika-

² Brithe Hansen (2002) küreselleşmenin ulus-devlet kurulması üzerindeki etkisini incelediği çalışmasında, küreselleşme süreci ile ulus-devlet kurulması arasında doğru bir orantı bulamamıştır. Milliyetçilik, Avrupa'da ulus-devlet sayısının artmasında etkili olmamıştır. Devlet kurulması ile küreselleşme arasında bir bağlantı yoktur. Kurulan devletler ya da parçalanmış ulus-devletler, savaşlar veya Sovyetler Birliği'nin dağılması gibi olaylar sonrasında olmuştur (Hansen 2002: 309).

³ Bu bağlamda daha detaylı için bakınız J.E. Stiglitz (2004), "Küreselleşme: Büyük Hayal Kırıklığı".

larla ilgili olarak günümüzde sınırlamaların düşünülmediğinden az olduğunu ileri sürüyor. Diğer bir ifade ile, küreselleşme öncesi dönemde makro-ekonomik politikaların günümüzde düşünülmediğinin aksine o kadar da belirleyici olmadığını söylemektedir. Mann (2000:140-141) de benzer şekilde geçmişteki makro-ekonomik planlamanın etkinliğinin abartıldığını savunmaktadır. Şimdi olduğu gibi geçmişte de makro planlama çok genel (ideolojik) soyutlamalardan oluşmuştur.

Küreselleşmenin ulus-devletlerin işlevleri üzerindeki etkisini ampirik olarak inceleyen araştırmalar da benzer sonuçlar vermiştir. Örneğin, OECD ülkelerinde sermaye vergileri 1970'lerde yüzde 30'lardan 1990'larda yüzde 40'lara çıkarılmıştır. Benzer şekilde kamu harcamaları Gayri Safi Yurtiçi Hasılaya (GSYİH) oran olarak 1960'lardan 1990'lara ikiye katlanmıştır (Garret 2000: 310). Bu iki yükseliş, makro-ekonomik politikaların anlamını yitirdiği şeklindeki ultra-küreselleşmecilerin savlarını doğrulamamaktadır. Bir diğer ifade ile, neo-liberallerin ileri sürdüğü (sosyal) harcamaları kısma⁴ yarışı OECD ülkelerinde görünmüyor (Garret 2000: 312). Benzer şekilde, Bernauer ve Achini (2000: 240-241) küreselleşmenin kamu sektörünü ülkeler arasında benzeşmeye ittiği savının kendi araştırmaları ile doğrulanmadığını ileri sürüyorlar. Bunun nedeni, Gayri Safi Milli Hasıla'ya (GSMH) oran olarak kamu harcamalarının 1960'lardan beri sürekli artmasını gösteriyorlar.

Burada şüphecilerin yaklaşımının altı çizilmelidir. Hirst ve Thompson'a göre (2000a: 168), küreselleşme bir mit olsa da ulusal ve uluslar-arası sınırlamalar dolayısıyla, ulusal ekonomi yönetiminin 'radikal' gelir dağılımı ve genişleme stratejileri artık mümkün değildir. Kısaca, neo-liberal küreselleşmeciler haricinde ulus-devletin işlevlerini tamamen yitirdiğini savunanların olmadığını altı çizilmelidir. Ancak, İkinci Dünya Savaşı sonrasında ulus-devletin gelir dağılımına müdahale etme alanı da sınırlanmıştır. Bu veriler ışığında, ulus-devletlerin gelir dağılımına müdahale etmelerinde geçmişe oranla sınırlama olsa da, ulus-devletlerin işlevlerini tamamen yitirmediklerini ileri sürebiliriz. Küreselleşme koşullarında Sosyal Demokrasinin geçerliliğini yitirdiği savının temel varsayımına karşı, onun mevcut koşullar içinde hala bir hareket alanına sahip olduğunun, yani geçerliliğinin sürdüğünün/süreceğinin ileri sürülmesine olanak vermektedir. Sosyal Demokrasinin küreselleşme koşullarındaki geçerliliğini yitirdiği savının asıl eksikliği, yukarıda da belirtildiği gibi, onu tanımlama sorunundan kaynaklanmaktadır.

⁴ Bernauer ve Achini ise, dünya pazarının serbestleşmesinin veya sermaye üzerindeki sınırlamaların kaldırılmasının, refah harcamalarının sınırlanmasına yol açacağı düşüncesi, neo-liberallere değil, Keynes, Hellneir ve White'a ait (Bernauer ve Achini 2000: 231) olduğunu belirtiyor. Yani bu tartışma yeni değildir.

SOSYAL DEMOKRASİNİN TANIMLANMASI SORUNU

Sosyal Demokrasinin küreselleşme koşullarında geçerli olamayacağı savı, onu belirli koşullarda uyguladığı kamusal politikaları çerçevesinde tanımlamasına dayanmaktadır. Sosyal Demokrasiyi kamusal politikaları üzerinden tanımlamaya ilişkin en tipik örneği J. Gray'in (2000) yaklaşımında görmek mümkün. Gray, Sosyal Demokrasiyi bütçe açığı ile finanse edilen tam istihdam, kapsamlı refah devleti ve eşitlikçi vergi politikaları ile tanımlamaktadır. Sosyal Demokrasinin tanımlayıcı özellikleri, Gray'in yaklaşımına göre, kapalı ekonomi, bütçe açığı ile finanse edilen tam istihdam, genel vergi ve refah devletidir (Gray 2000: 328-329).

Bu tanımlamadan hareketle Gray (2000), sosyal pazar ekonomisi modelinin İkinci Dünya Savaşı sonrasına ait olduğunu ve küresel serbest pazar koşullarında işlemeyeceğini ileri sürüyor. Gray'e göre, deregülasyon, düşük vergiler ve refah devletinin sınırlanması bağlamındaki rekabet dolayısıyla, ülkeler arasında benzeşmeye doğru bir süreç olduğunu ileri sürmektedir. Diğer bir ifade ile, ülkeler arasındaki rekabet sosyal piyasa ekonomisine sahip ülkeler üzerinde kamusal politikaların aşağı yönde benzeşmesine yol açacağını savunuyor. Gray, küresel ekonominin, ekonomik iniş-çıkışlara karşı hükümetlerin politika tercihlerini ortadan kaldırdığını, bunun da Sosyal Demokrasiyi geçersiz kıldığını savunmaktadır (Gray 2000: 328-329).

Sosyal Demokrasinin kamusal politikalar üzerinden tanımlanması, sadece Gray'e özgü bir yaklaşım değil. Sosyal Demokrasi değerlendirmelerinin çoğuna hakim olan bir eksiklik⁵. Sosyal Demokrasinin sadece politikaları üzerinden tanımlanması, onun tarihsel-toplumsal süreçteki gelişimini ve sosyal demokrat partilerin iktidar uygulamalarını göz ardı etmektedir. Sosyal Demokrasinin tanımının, farklı koşullara uyarladığı kamusal politikalarını ve bu uyarlamaların gerekçelerini de içermesi gerekir; tanım tek boyutlu olmamalıdır. Örneğin D. Sassoon'un tanımı çok boyutludur: Sosyal Demokrasiyi Kapitalizmi düzenleme çabasındaki bir ideoloji olarak tanımlıyor (Sassoon 2000: 57). Ancak, bu tanım da yetersizdir, çünkü kapitalizmi düzenlemenin yönüne/amacına işaret etmiyor. İşte bu nedenle ki, bu çalışmada *Sosyal Demokrasi kapitalizm içinde sosyal adaleti*⁶ *güden reformcu bir sosyal hareket* olarak tanımlanmaktadır (Kamalak 2006).

⁵ Sosyal Demokrasinin 'revizyonist' bir ideoloji olarak sunulmasının arkasında da bu gerekçe, yani onu belirli koşullarda uyguladığı politikalar üzerinden tanımlanması yatmaktadır. Koşulların değişmesi, politikaların uyarlanmasını gerektirdiğinde ve sosyal demokrat partiler de politikalarını uyarladıklarında, 'revizyonist'/dönek olarak adlandırılabilirlerdir. Daha fazla bilgi için bakınız M. Okyayuz ve İ. Kamalak 2004 ve Kamalak 2006.

⁶ Tanımdaki sosyal adalet kavramı, Sosyal Demokrasinin eşitlik ve dayanışma ilkelerine işaret eder ve onun bu kavramlar bağlamında hem Marksizm'den hem de Liberalizmden farklılığını ortaya koyar. Marksizm'in aksine Sosyal Demokrasi, ekonomik anlamda tam eşitliği

Sosyal Demokrasinin bir sosyal hareket olması, onun eşitlik, özgürlük ve dayanışma gibi belirli ilkelere dayandığını, bu ilkelere göre değişen koşullara kamusal politikalarını uyarladığını ve de (sosyal demokrat) parti siyaseti ile eşit tutulmaması gerektiğine işaret etmektedir. Tanımdaki kapitalizm kelimesinin vurguladığı ise, Marksizm'den farklılığıdır; Sosyal Demokrasinin üretim araçları üzerindeki mülkiyet biçimi konusundaki tercihinin işaret etmektedir. Sosyal Demokrasi Britanya özetinde İkinci Dünya Savaşı sonrasında üretim araçları üzerinde belli oranda kamu mülkiyetini savunmuş olsa da, temelde özel mülkiyete karşı olmamıştır.

Tanımın, kamusal politikalar yerine sosyal adalet ilkesi üzerinden yapılması, Sosyal Demokrasinin kamusal politikalarını sosyal adalet ilkesi doğrultusunda değişen/farklı koşullara uyarlayacağına işaret etmektedir. Örnek vermek gerekirse, İkinci Dünya Savaşı öncesinde Britanya'da Britanya İşçi Partisi genel koşulların da etkisiyle, üretim araçları üzerinde belli oranda kamu mülkiyetini savunmuştur (Bu Türkiye'de karma ekonomi modeli olarak bilinmektedir). İşçi Partisi, İkinci Dünya Savaşı'nın hemen ertesinde iktidara geldiğinde (1945-1951) sağlık ve eğitim gibi hizmetleri ücretsiz kamu hizmetlerine dönüştürmüş, demir-çelik, kömür endüstrisi ve elektrik gibi sektörleri kamulaştırmıştır. Ancak, önemli ölçüde Keynesyen iktisat modelinin etkisiyle olmak üzere, kamulaştırmaya karşı koşulların değişmesiyle, 1950'lerin başından itibaren, üretim araçları üzerindeki kamu mülkiyeti politikası terk edilmiştir⁷ (Weiner 1960; Kamalak 2006: 165-172). Benzer şekilde 1970'lerde Keynesyen iktisatta görülen eksiklikler ile, para politikalarının da kullanılmaya başlandığına görmekteyiz (Leaman 1988: 194).

Kamusal politikaların, Sosyal Demokrasinin tanımlayıcı öğeleri olarak alınmasının yetersizliği için son olarak, sosyal demokratların iktidar uygulamalarından da örnekler bulmak mümkündür. Hem Britanya'da hem de Almanya'da sosyal demokrat iktidarlar ekonomik krizlerle kar-

savunmaz. İnsanlar arasında yetenek ve çalışma arzusu ile ortaya çıkan 'eşitsizlikleri' kabul eder. Sosyal Demokrasi Liberalizmin fırsat eşitliği kavramını da yetersiz bulur. Gerçek fırsat eşitliği için insanların eşit koşullarda başlaması gereğinden hareketle eğitim ve sağlık gibi hizmetlerin ücretsiz kamu hizmetleri olması gerektiğini savunur. Bu bağlamda, Sosyal Demokrasinin kavrama katkılarında işaret etmek için, **pozitif fırsat eşitliği** kavramını kullanmak onun Marksizm ve Liberalizmden farklılığını ortaya koymak açısından önemlidir. Bu yaklaşımın, Bernstein'ın (1993: 147) Sosyal Demokrasinin Liberalizmin tarihsel ve entelektüel devamı olduğu savı ile tutarlı olduğunu (Kamalak 2006: 44) ileri sürmek yanlış olmayacaktır (Bakınız Okyayuz ve Kamalak 2004).

⁷ Bu uyarılmanın işareti, H. Gaitskell'in liderliğini yaptığı dönemde, İşçi Partisi tüzüğünden kamulaştırma maddesinin (4. Md) çıkarılması teklifi 1956'da yapılan genel kurulda verilmesidir (Callaghan 1989: 33).

şılaştıklarında refah harcamalarında kesintiye gitmişlerdir. Örneğin, İşçi Partisi 1945-1951 iktidarları döneminde sağlık harcamalarını kıstak için reçetelere belli oranda katkı payı getirmiştir (Pearce 1994:37; Shaw 1996: 34-35). Yine 1974-1979 iktidarları döneminde kamu harcamalarında çok ciddi kesintiler yapılmıştır (Shaw 1996: 136-137). Kısaca, bu üç örnek bize kamusal politikaların Sosyal Demokrasinin tanımlayıcı öğeleri olarak alınmasının yetersiz olacağını ileri sürmemize olanak vermektedir (Kamalak 2006).

Küreselleşme koşullarına sosyal demokrat çözüm önerilerine geçmeden önce, bir şeyin altının çizilmesi gerekmektedir. Sosyal demokrat çözüm önerilerinin olup olmadığına bakarken, yukarıda yapılan tanımın da işaret ettiği gibi, sadece sosyal demokrat partilere bakmamak gerekir. Yukarıda yapılan tanımda, Sosyal Demokrasinin bir sosyal hareket olduğunun işaret ettiği, onun Liberalizm ve Marksizm dışında 'üçüncü bir yol' olduğudur. Sosyal Demokrasi eşitlik, özgürlük ve dayanışma ilkeleri doğrultusunda Marksizm'den tamamen farklı biçimde kapitalizmi düzenlemeyi amaçlayagelmiştir. Böyle bir 'üçüncü yol'un küreselleşme koşullarında da olup olmayacağına bakmamız gerekmektedir. Diğer bir deyişle, sosyal demokrat çözüm önerilerinin, her şeyi küresel piyasaların 'insafına' bırakan liberal yaklaşım ile üretim araçları üzerindeki özel mülkiyetin kaldırılmasını savunan Marksist yaklaşım dışında küresel koşulları sosyal demokrat geleneğe uygun olarak düzenlenmesini önerip önermediğine bakmak gerekmektedir. Bu bağlamda, siyasal partiler dışında örneğin sosyal-siyasal hareketler veya Sosyal Demokrasinin ideoloğluğuna soyunanlara da bakmamız gerekmektedir. İşte bundan sonraki bölümde, sosyal demokrat partiler dışında küreselleşme koşulları için sosyal demokrat önerilerin olup olmadığına bakılacaktır.

KÜRESELLEŞME KOŞULLARINA SOSYAL DEMOKRATLARIN YANITLARI

Küresel koşullara sosyal demokrat olarak değerlendirebileceğimiz önerilerin başında, uluslar-arası örgütlerin güçlerini artırarak geliştirilmeleri ile uluslar-arası işbirliğinin geliştirilmesi yer almaktadır (Giddens 2001: 115). Benzer şekilde, Held ve McGrew'un ileri sürdüğü, küresel koşullar için ihtiyaç duyulanın hem ulusal sınırları hem de sınırlar ötesini kapsayan sorumluluk görevini benimseyen *küresel bir etik* kavramı ile varsıl ve yoksullar arasında yeni bir küresel anlaşma sosyal demokrat yaklaşım içine konabilir. Held ve McGrew, küresel koşullara karşı hazırlanacak sosyal demokrat projesinin, ekonomik küreselleşmenin güçlerini denetleyecek olan eşgüdümlü ulusal, bölgesel (AB gibi) ve küresel

programların birlikte sürdürülmesini içermesi gerektiğini savunmaktadır (Held ve McGrew 2000: 29).

Patomaki'ye göre ise, yeni koşullar altında İskandinav ideallerinin hayata geçirilmesi ve geliştirilmesi için bağımlılığı azaltıcı ve küresel amaçlı siyasal hareketler gereklidir. Bunu Avrupa Birliği sağlayabilir. Bir diğer ifade ile, AB düzenleme ve gelirin yeniden bölüşümü için yeni fırsatlar sunabilir, çünkü ulus-devletler artık siyasal hareketler için yetersizdirler (Patomaki 2000: 139). Tabii bunun için veya AB'nin dönüşümü için kamusal politikalar geliştirilmelidir. Patomaki, bu bağlamda, yani AB'nin demokratikleştirilmesi ve güçlendirilmesi için, AB'nin yasama gücünün vergi alanına da kaydırılması, AB Merkez Bankası'na sermaye akım vergisi (*Tobin Tax*) salınması, Avrupa sendikalarının geliştirilmesi, *deregülasyon*'nun sosyal güvenlik (*social safety net*) olmadan durdurulması ve Avrupa Para Birliği'nin vergi cennetlerini kontrol etmek ve sermaye gelirlerini vergilendirme düzenlemelerini önermektedir. Patomaki'ye göre bu öneriler yetersiz olsalar da, kapitalist sermaye güçlerini kontrol etmek, düzenlemek ve Avrupa'da gelirin yeniden bölüşümü için AB'nin karar alma sürecinin demokratikleştirilmesi ve güçlendirilmesi bağlamında bir aşama olacaktır (Patomaki 2000: 140). Patomaki'ye göre, İsveç modelinin baskı altında olması, ulusal seçeneklerin olmadığı/olamayacağı anlamına gelmez. Sosyal demokrat korporatizmi 1980'lerde iyi bir şekilde işleyebilmiştir (Patomaki 2000: 129).

Gills'e göre nasıl 1929 öncesi kapitalist genişlemesi, pazarın tek başına istikrarlı toplumsal, siyasal ve iktisadi düzeni sağlayamadığını gösterdiyse, 1930 sonrası dönem ise pazar ekonomisinde istikrarı sağlamak için düzenlemelerin, müdahalenin ve yeni toplumsal uzlaşmaların gerekliliğini kanıtlamıştır. Toplumsal uzlaşmalar, işçi sınıfının önemli haklara sahip olması ve meşru siyasal katılımını içeren toplumsal sözleşmelerdir (Gills 2002: 161).

Gills'e göre ise, eğer evrensel ekonomik liberalizm istikrarlı olmak istiyorsa küresel koşullar için yeni bir siyasal düzene gereksinim duyulmaktadır, çünkü mevcut dünya sistemi çok dışlayıcıdır. Böyle hareket eden Batı, gelecekte istikrarsızlık ve düzensizliği garanti eder (Gills 2002: 160). Sadece varlıklı ülkelerin vatandaşları değil, bütün insanlar dahil edilebilirse, dengeli bir yapı kurulabilir. Bu da, küreselleşmenin güçlü biçimde aşağıdan yukarı doğru olması, yani demokratikleştirilmesi anlamına gelir (Gills 2002: 165). Bunu gerçekleştirebilmek için, *küresel vatandaşlığı* dayanan bir *küresel demokrasi* teorisi geliştirilmelidir. Küresel

demokrasi ve küresel vatandaşlık, 'küresel eşitliğin', 'küresel adaletin', 'küresel dayanışmanın' ve 'küresel özgürlüğün' tanımlanmasını içermektedir (Gills 2002: 165-166).

Dönüştürmecî küreselleşmecî grup içinde yer alan Giddens, kamu hizmetlerinin serbest pazara bırakılması gerektiğini kastetmiyor. O'na göre, sağlık ve eğitim gibi kamu hizmetlerinin sosyal dayanışma, eşitlik ve kamu yararı doğrultusunda sunulması, yani özel sektörün dışlanması için güçlü gerekçeler mevcuttur (Giddens 2003:8). Önemli olan, kamu ve özel sektörün hizmet sunumlarının kamu yararı ilkesine bağlı olmalarıdır. Giddens'a göre, özelleştirmenin çok fazla ileri gittiğinin kabul edilmesi gerekir (Giddens 2003: 9).

Giddens, küreselleşme koşulları için bazı yeni kavramlar öneriyor. Bunlar arasında 'kamusallaştırma' (*publicization*) bir tanesidir. Kamusallaştırma ile 'adil toplum' (*decent society*) için kamusal alanın korunması amaçlanmaktadır. Adil toplumda, vatandaşların kendilerini korunmuş ve güvende hissederek kendi ideallerinin/arzularının arkasında gidebilmeleri kastedilmektedir. Kamusallaştırma, devletin kamu çıkarı ve kamu yararı ile ilintili yeniden düşünülmesidir (Giddens 2003: 7).

Neo-liberallerin 'küçük devlet'ine (*minimal state*) karşı, Giddens daha önce öne sürülen 'mümkün kılan devlet' (*enabling state*) kavramının yerine 'sağlayıcı devlet' (*ensuring state*) kavramını önerir. 'Sağlayıcı devlet', 'mümkün kılan devlet'ten farklı olarak, vatandaşlar için koruma ve gözetme görevlerini de taşır; ve bu görevlerin bazıları garanti olarak sunmayı içerir. Geleneksel bürokratik devletten farklı biçimde 'sağlayıcı devlet' düzenlemecidir. Kamu yararı doğrultusunda belirlenen standartlar doğrultusunda sosyal hizmetleri sunan sivil toplum grupları, gönüllü dernekler ve kar-amaçlı çalışmayan şirketler bulunmaktadır (Giddens 2003:13-14).

Giddens'ın önerdiği kavramlar arasında değinilmesi gereken diğer bir kavram da, 'sosyal miras'tır (*social inheritance*). Sosyal miras, eşitsizliklerin kuşaklar arasında transfer edilmesi anlamında kullanılmıştır. Sosyal mirasın çözümü, eğitimin okul öncesi döneme genişletilmesinde yatmaktadır (Giddens 2003: 22-23).

Küreselleşme koşulları için, sosyal demokrat diyebileceğimiz daha bir çok öneri bulunmaktadır. Bunlar arasında sivil toplumun harekete geçirilmesi (J. Habermas, C. Offe, D. Held ve J. Keane) ve kültürel hakların pozitif sosyal haklar içine dahil edilmesi (aktaran D. West 1998: 247) bulunmaktadır. West'in aktarımına göre, Held ve Keane'a göre, sivil top-

lumun politikleşmesi ve devletin sivilleştirilmesi, ile demokratik⁸ biçimler, hem ekonomi hem de sivil toplum yönünde geliştirilmesini savunmaktadırlar (West 1998: 237). West'e göre kültürel haklar, sadece kolektif veya grup hakları anlamında alınmamalıdır. Kültürel haklar, tıpkı refah devleti içinde kurumsallaşan bireylerin sivil, siyasal ve sosyal vatandaşlık hakları gibi de algılanabilir. Şüphesiz, kültürel haklar kolektiftir. Ancak dernek kurma, sendikalara üye olma ve dinsel ibadet de kolektif şartları ve sonuçları olan birey hakları olduğu unutulmamalıdır (West 1998: 247). Kültürel haklar, West'e göre, çıkar ve kimlik oluşturmak, ırkçılığa, ataerkil ve homophobia gibi baskıcı kültürel oluşumlara karşı pozitif özgürlüğün korunması için gereklidir (West 1998: 240). Kısaca, siyasal partiler dışında sosyal demokrat akademisyenlerin küresel koşullara yanıt olarak geliştirmeye çalıştıkları sosyal demokrat çözüm önerileri, Sosyal Demokrasinin küreselleşme koşullarında geçerli olacağını ileri sürmemize imkan vermektedir. Küresel sosyal adalet kavramının incelenmesi, küreselleşme koşullarında Sosyal Demokrasinin geçerli olduğu/olacağı savını daha da somutlaştıracaktır.

KÜRESEL SOSYAL ADALET

Küresel koşullar için, küresel (sosyal) adalet de sosyal demokrat öneriler arasında ele alınabilir. Sosyal adalet kavramı bu çalışmada Sosyal Demokrasinin tanımlayıcı ögesi olarak sunulmuştur. Küresel adaleti geliştiren S. Gosepath ve T. Pogge gibi düşünürler, liberal gelenekten gelenler de, bir sonraki bölümde ele alınacak olan D. Held gibi sosyal demokratların 'Küresel Sosyal Demokrasi' kavramını geliştirmelerine katkıda bulunmuşlardır.

Gosepath'e göre, ulus-devletlerin egemenlik güçlerini ulus-üstü örgütlere kaybettiği zamanda, adalet kavramının varlığı ulus-devletin varlığı ile özdeşleştirilmemelidir ve bir küresel adalet kavramının geliştirilmesi zorunluluğu vardır (Gosepath 2004: 154-155). Gosepath'in yaklaşımında küresel adaletin dayanağı insandır. Gosepath'a göre, subjektif moral veya insan haklarına saygı, dünya çapında sosyal mal ve sorumlulukların adil dağıtılması için moral iddianın temelidir. İnsan hakları, hiçbir insanın mahrum bırakılmayacağı moral taleplerdir. Birçok sosyal mallar için bu ilke, daha spesifik ve kesin hakların ileri sürülmesine olanak sunmalıdır (Gosepath 2004: 153).

⁸ Demokrasi, bilindiği gibi E. Bernstein (1993) tarafından Sosyal Demokrasinin ön koşulu olarak sunulmuştur.

Gosepath'e göre, malların bölüşümünün eşitsizliği, sadece emeğin sonucu olduğu zaman ve kişinin hak ettiği zaman, bu eşitsizliğin saygın kurumların karar ve idari hareketlerinin sonucu olmasıdır⁹. Bu tür ayrıcalık ya da dezavantajlı durum, sosyal şartlardaki ve doğal yeteneklerdeki, müdahaledeki ve kazanılmamış yetilerdeki farklılıklar sonucu oldukları zaman adil değildirler (Gosepath 2004: 153). Gosepath'ın yaklaşımı, Bernstein (1993) ve Tawney (1971) gibi sosyal demokratların eşitlik/sosyal adalet kavramına yaklaşımları ile örtüşmektedir¹⁰.

Gosepath, küresel adalet için, küresel siyasal otoritenin zorunlu olmadığı ve ulusal siyasal egemenliğin dağıldığı bir ortamda da adalet sağlanabileceğini savunmaktadır (Gosepath 2004: 162). Küresel adaletin sağlanması için yerel, ulusal ve küresel düzeylerin üçünde de müdahale gereklidir. Küresel adalet, ilk olarak yerel kurumlarda başlar. Yerel düzeyde gidilemeyen sorunlar, ikinci/ulusal düzeye bırakılmalıdır. Ulusal düzeyde yapılamayacak olanlar ise, küresel düzeye bırakılmalıdır. Gosepath, küresel düzeyde sorunları çözecek kurumların yerel birimlerden başlayarak aşağıdan yukarı doğru oluşturulması gerektiğini belirtiyor (Gosepath 2004: 163). Kısaca, Gosepath'ın küresel adalet teorisine göre, küresel düzey ne ulus-devletin ne de yerel yönetimlerin geçerliliğini yitirdiği anlamına geliyor. Bu üç düzey, küresel adaletin hayata geçirilmesine katkıda bulunacaktır.

Pogge'nin küresel adalet kavramına yaklaşımı Sosyal Demokrasinin 'dayanışma' ilkesi ile örtüştüğünü ileri sürmek mümkündür. Pogge'ye göre, aşırı yoksulluk ve eşitsizliğin varlığı sivil ve siyasal hakların içinin doldurulması için arzu edilmez. Yoksulluk ve eşitsizlik, demokratik olmayan rejimlerin devam etmesine neden olur (Pogge 2004: 8). Pogge, gelişmekte olan ülkelerdeki olumsuz toplumsal, siyasal ve iktisadi koşulların bir çok nedeni olduğunu, yani sadece ulusal etmenlere bağlanamayacağını savunur. Bunun en önemli nedeni, gelişmiş ülkelerin varlığı ile gelişmekte olan ülkelerin yoksulluğu arasında, kolonyal döneme kadar geriye giden bir ilişkidir (Pogge 2004: 14). Benzer biçimde uluslar-arası ekonominin işleyişi de gelişmekte olan ülkelerdeki küresel yoksulların durumunu olumsuz biçimde etkilemektedir. Örneğin, uluslar-arası borçlanma¹¹ ayrıcalıkları baskıcı hükümetlerin sürmesine katkıda bulunmaktadır.

⁹ Bu iki ilke, J. Rawls'un geliştirdiği liberal kökenli sosyal adalet kavramının temelini oluşturmaktadır. Daha detaylı bilgi için bakınız J. Rawls (1999) 'Distributive Justice'.

¹⁰ Daha detaylı bilgi için bakınız İ. Kamalak 2006.

¹¹ Borçlar, demokratik rejimler üzerinde baskı oluşturmakta, kendi yapısal reformlarını ve siyasal programlarını uygulama olasılığını zayıflatmaktadır. Diğer bir deyişle, uluslar-arası borçlanma ayrıcalıkları, demokratik hükümetlerin başarı olasılığını düşürmektedir. Borçlanma ayrıcalıkları, ayrıca, doğal kaynakları zengin ülkelerde askeri rejimler için gerekçe oluşturmaktadır (Pogge 2004:20-21).

Yoksul ülkelerdeki hükümetler ulusal yoksulluktan sorumlu olsalar da, Pogge'ye göre, küresel ekonominin işleyişi küresel yoksulluğun artmasına neden olmaktadır. Gelişmiş ülkelerin geliştirmekte olan ülkelere zorladığı ekonomik politikaların sonuçları, iki yüz yıldır artarak devam eden uluslararası eşitsizlik ve rüşvetin devamının tek başına nedeni olabilir (Pogge 2004: 18). Gelişmiş ülkelerin bir diğer sorumluluk nedeni ise, kendi şirketlerinin geliştirmekte olan ülkelere verdikleri rüşvetlerin vergiden düşürülmesini kabul etmelerinde yatmaktadır. Böylece, gelişmiş ülkeler, geliştirmekte olan toplumlarda rüşvet kültürünün artmasına ve yerleşmesine neden olmaktadır (Pogge 2004: 18-19). Gelişmiş ülkeler, Pogge'ye göre, geliştirmekte olan ülkelere uyguladıkları politikalar ve uluslararası sistem ile insan haklarının gelişmemesinde önemli rol oynamaktadırlar. İşte bu yüzden de, gelişmiş ülkeler, geliştirmekte olan ülkelere karşı hem pozitif hem de negatif sorumluluk taşırlar.

Pogge, küresel adalet için çok önemli gerekçelerin mevcut olduğunu savunmaktadır. Bunun önemli nedenlerinden birisi, kolonyal dönemden gelen gelişmiş ülkelerin sorumluluğu yanında, hem gelişmiş hem de geliştirmekte olan ülkelere bütünü insanlığın tek bir doğal kaynağa dayanmalarınıdır. İnsanların büyük çoğunluğu, bu tek doğal kaynaktan gelişmiş ülkeler ve geliştirmekte olan ülkelerin elitleri tarafından dışlanmaktadır. Küresel adalet için, bir diğer gerekçe de, gelişmiş ve geliştirmekte olan ülkelerin, küresel ekonomik eşitsizliğin daha da bozulmasına eğilimli olan tek bir küresel ekonomik sistemde birlikte yaşamalarıdır (Pogge 2004: 14). Kısaca, Gosepath ve Pogge'nin küresel adalet yaklaşımının incelenmesi bize küreselleşme koşullarında Sosyal Demokrasinin tanımlayıcı ögesi olarak sunduğumuz sosyal adalet ilkesinin ve bu ilke doğrultusunda küresel politikaların var olduğunu ve de Sosyal Demokrasinin geçerliliğinin devam ettiğini ileri sürmemize olanak vermektedir. D. Held tarafından ortaya atılan "*Küresel Sosyal Demokrasi*" kavramının incelenmesi, küreselleşme koşullarında Sosyal Demokrasinin geçerliliğinin süreceği savını biraz daha güçlendirecektir.

"KÜRESEL SOSYAL DEMOKRASİ"

Held, Sosyal Demokrasinin hukukun üstünlüğü, siyasal eşitlik, demokratik siyaset, sosyal dayanışma, toplumculuk ve ekonomik etkinlik gibi ilkeleri doğrultusunda (Held 2003: 145; 2004: 16), **Küresel Sosyal Demokrasi** kavramını önermektedir. Held'in Küresel Sosyal Demokrasi kavramı şu özellikleri taşımaktadır: Uluslararası düzeyde hukukun üstünlüğü; küresel yönetimde daha çok açıklık; sorumluluk ve demokrasi; yaşam şansının (*life chances*) sürdürülmesinde sosyal adaletle daha sıkı bağlantı; küreselden ye-

rele farklı düzeylerde toplumun korunması; küresel para ve ticaret akımlarının kamuca yönetilmesi; küresel kamu mallarının sunulması ve önemli paydaşların (*stakeholders*) şirket yönetimine katılması ve küresel ekonominin düzenlenmesi (Held 2003: 145). Held'e göre Sosyal Demokrasinin savunulması, küresel düzeyde yapılması gerektiği gibi, ulus-üstü devlet (AB gibi) ve ulusal düzeylerde de yapılmalıdır.

Bu değerlerin öne çıkarılması tek tek herkesin ilkesel olarak eşit saygı ile değerlendirilmesi ilkesine dayanır (Held 2003: 147; 2004: 56). Küresel pazar faaliyetlerinin çerçevesi, sosyal adalet ilkesine bağlanmalıdır. Bu ilkeler, hedeflenmiş eşitlikçilik, marjinal ve dışlanmışları dikkate almak, küreselleşmenin herkes için (eşit) çalıştığını sağlamaktır (Held 2003: 147-148). Held bu çerçevede şu düzenlemeleri önermektedir:

- Uluslar-arası hukukun insan hakları ve güvenlik ile yeniden ilişkilendirilmesi;
- BM Güvenlik Konseyini, askeri müdahalenin geçerli nedenlerinin meşruluğu ve netleştirilmesi bağlamında reforme edilmesi;
- Güvenlik Konseyinin genişletilmesi veya paralel bir Sosyal ve Ekonomik Güvenlik Konseyinin, fizik, sosyal, biyolojik ve çevre gibi insan sağlığını tehdit eden insanlık krizlerini araştırmak ve gerekirse müdahale etmek için kurulması;
- Pazar odaklı hükümetler-arası örgütlerin (IMF, WTO, ve WB gibi) güçlerini dengelemek için, yoksulluk ve refah odaklı küresel ağlar ve kurumlar kurulması.
- Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı'nın (UNDP) önerdiği biçimde küresel kamu malları teorisinin ilke ve araçlarını adapte edilmesi (Held 2003: 160-161; 2004: 12).

Held'in Küresel Sosyal Demokrasi kavramının incelenmesi ışığında, bu çalışmada sosyal adalet ilkesi üzerinden yapılan Sosyal Demokrasi tanımının, onun tarihsel-toplumsal süreçteki duruşunu göstermek çerçevesinde daha açıklayıcı olduğunu ileri sürmek mümkündür. Tanım ve Held'in önerileri Sosyal Demokrasinin küreselleşme koşullarında geçerli olacağını ileri sürmemize imkan vermektedir. Tabii burada akla gelebilecek olan soru Küresel Sosyal Demokrasinin öznelerinin kimler/hangi kurumlar olacağıdır.

Küresel Sosyal Demokrasinin özneleri Held'e göre şunlardır:

- Güçlü liberal ve sosyal demokrat geleneğe sahip Avrupa ülkeleri;
- ABD'deki, uluslar-arası ilişkilerde hukukun üstünlüğünü ve çok taraflı anlaşmaları destekleyen liberal gruplar;

- Dünya ekonomik sisteminde serbest ve adil ticaret kuralları için mücadele eden gelişmekte olan ülkeler;
- OXFAM ve Af Örgütü gibi daha adil, demokratik ve eşitliğe giden bir dünya düzeni için mücadele eden hükümet dışı örgütler;
- Mevcut küreselleşmeye karşı mücadele veren ulus-üstü hareketler;
- Daha istikrarlı ve yönetilebilen bir küresel ekonomik düzen arzu eden ekonomik güçler (Held 2003: 166-167).

Held'in, Küresel Sosyal Demokrasinin özneleri arasında saydığı, gelişmekte olan ülkelere ve bu ülkelerdeki sol gruplara/partilere daha çok vurgu yapmak gerekmektedir. Gelişmekte olan ülkelerden gelişmiş ülkelere karşı bir direnme olmadan, Küresel Sosyal Demokrasinin hayata geçirilmesi için gelişmiş ülkelerin ilerici gruplarına bel bağlamak yetersiz olacaktır. Kendi lehlerinde çalışan bir düzenin değiştirilmesi/dönüştürülmesini kendilerinden beklemek iyimserlik olacaktır. Venezuela ve Bolivya gibi Latin Amerika ülkelerinde en sert biçimde ortaya çıkan neo-liberal/küreselleşme karşıtı iktidarların yükselişi, Küresel Sosyal Demokrasinin öznesi olma anlamında daha büyük önem arzettiğini ileri sürmek yanlış olmasa gerek. Bu tıpkı gelişmiş ülkelerde sosyal demokrat hareketlere işçi sınıfından geniş bir desteğin varlığına benzetilebilir. Bir diğer ifade ile, tıpkı geçmişteki reformcu solun asıl taşıyıcı öznesinin altta kalanlar olması gibi, Küresel Sosyal Demokrasinin taşıyıcı öznesinin de küreselleşmenin altta kalanlarının (az gelişmiş ülkeler) olması, başarı şansını daha da arttıracaktır.

Held'e göre, Sosyal Demokrasi tıpkı geçmişte yaptığı gibi, küresel düzeyde sermaye, emek ve devleti, pazar ekonomisi, sosyal refah ve siyasal düzenleme paketi içine dengeli biçimde koyarak biçimlendirmeye çalışmaktadır (Held 2003: 13, 13-14). Sosyal demokrat çok taraflılığın başlangıç noktası, Held'e göre, ulusların kader birliğidir. Held, her şeyin yerel, ulusal ve ulus-üstü devletlerden alınmasını kastetmiyor. Konut ve eğitim gibi bazı alanlar, kent, bölge ya da devlet gibi sınırlı bir alana bağlı siyasal yönetimler için oldukça uygundur. Çevre, dünya sağlık ve küresel ekonomik düzenlemeler ise, onları düzenleyecek yeni, daha kapsayıcı kurumlara ihtiyaç duyar (Held 2004: 107-108).

SONUÇ

Toparlamak gerekirse, çalışmada küreselleşme koşullarında Sosyal Demokrasinin geçerliliğini yitirdiği savının, iki yetersiz varsayım üzerine kurulduğu ileri sürülmüştür. Birincisi, Sosyal Demokrasinin geçerliliğinin bağlandığı ulus-devletin, işlevlerini, ki bu işlevler İkinci Dünya Savaşı ertesinin işlevleridir, küreselleşme koşullarında yitirdiği varsayımdır. Küresel-

leşme literatürünün kabaca dahi incelenmesi bu varsayımı doğrulamamaktadır. Ulus-devlet, mevcut koşullarda İkinci Dünya Savaşı sonrasındaki 'radikal' gelir bölüşümü araçlarına aynı düzeyde sahip olmasa da, halen sosyal adalet doğrultusunda bir şeyler yapabilecek kapasiteye sahiptir. Bu yüzden de, ulus-devlet çerçevesinde tanımlansa dahi, Sosyal Demokrasinin küreselleşme koşullarında geçerli olacağını ileri sürmek mümkün olmaktadır.

Sosyal Demokrasinin küreselleşme koşullarında geçerliliğini yitirdiği savının asıl eksikliği, onu tanımlama biçiminden kaynaklanmaktadır. Bu sav, Sosyal Demokrasiyi ilkeleri ile tanımlamak yerine, belirli koşullarda uyguladığı kamusal politikaları üzerinden tanımlamaktadır. Küreselleşme koşullarında olduğu gibi, bu politikaların değişen koşullarda uygulanamayacağından hareketle de, Sosyal Demokrasinin geçerliliğini yitirdiği sonucuna varmaktadır. Oysa Sosyal Demokrasinin, ilkeleri bağlamında reformcu bir sosyal hareket olarak tanımlanması, onun değişen koşullara kırılmalar ('revizyonlar') yaşayarak değil, politikalarını uyarlayarak uyum sağladığını vurgulamaktadır. Ayrıca, Sosyal Demokrasinin ilkeleri çerçevesinde tanımlanması, onun tarihsel-toplumsal gelişiminin kırılmalar ile değil, süreklilik içinde ilerlediğini gösterecektir. Yukarıda da altı çizildiği gibi, Sosyal Demokrasinin değişen koşullara politikalarını uyarlamasının en tipik örneği, üretim araçları üzerindeki mülkiyete yaklaşımındaki 'değişimdir'.

İşte bu yüzden de, bu çalışma Sosyal Demokrasinin kapitalizm içinde sosyal adaleti güden reformcu bir sosyal hareket olarak tanımlanmasını önermektedir. Bu tanım çerçevesinde Sosyal Demokrasinin küresel koşullara uygun politikalar sunacağı öngörülmüş ve sosyal demokrat partiler dışında sosyal demokrat akademisyenlerin küreselleşme koşulları için önerdikleri politikalar bunun kanıtı olarak sunulmuştur. Çalışma, bu politikalar ışığında, tarihsel-toplumsal gelişim çizgisi içinde 'yeni' bir kırılma ('revizyon') yaşamadan Sosyal Demokrasinin küreselleşme koşullarında geçerliliğini sürdüreceğini öngörmektedir.

KAYNAKÇA

- Bernauer, T. & Achini, C. (2000), "From 'Real' to 'Virtual' States? Integration of the World Economy and Its Effects on Government Activity", *European Journal of International Relations*, Cilt 6, No.2, sh.223-276.
- Bernstein, E. (1993), *The Preconditions of Socialism*, çeviren Henry Tudor, Cambridge University Press, Cambridge.
- Callaghan, J. (1989), "The Left: The Ideology of the Labour Party", içinde L. Tivey and A. Wright (der.), *Party Ideology in Britain*, Routledge, New York.
- Garret, G. (2000), "Global Markets and National Politics", içinde D. Held and A. McGrew (der.), *The Global Transformation Reader*, Polity Press, Malden.

- Giddens, A. (1998), *The Third Way: The Renewal of Social Democracy*, Polity Press, Oxford.
- Giddens, A. (2001), *Üçüncü Yol ve Eleştirileri*, Phoenix Yayınevi, Ankara.
- Giddens, A. (2003), "Neoprogressivism: A New Agenda for Social Democracy", içinde A Giddens (der.), *The Progressive Manifesto: New Ideas for the Centre-Left*, Polity Press, Cambridge.
- Gills, B.K. (2002), "Democratizing Globalization and Globalizing Democracy", *ANNALS-AAPSS*, No.581, Mayıs 2002, sh.158-171.
- Gray, J. (2000), "The Passing of Social Democracy", içinde D. Held and A. McGrew (der.), *The Global Transformation Reader*, Polity Press, Malden.
- Gosepath, S. (2004), "The Global Scope of Justice", içinde T. W. Pogge (der.), *Global Justice*, Blackwell Publishing, Malden.
- Hansen, B. (2002), "Globalization and European State Formation 1900-2000", *Journal of the Nordic International Association*, Cilt 37, No.3, sh.303-321.
- Held, D. & McGrew, A. (2000) "The Great Globalization Debate: An Introduction", içinde D. Held and A. McGrew (der.), *The Global Transformation Reader*, Polity Press, Malden.
- Held, D., McGrew, Goldblatt, D. & Perraton, J. (2000), "Rethinking Globalization", içinde D. Held and A. McGrew (der.), *The Global Transformation Reader*, Polity Press, Malden.
- Held, D. (2003), "Global Social Democracy", içinde A. Giddens (der.), *The Progressive Manifesto: New Ideas for the Centre-Left*, Polity Press, Oxford.
- Held, D. (2004), *Global Covenant: Social Democratic Alternative to the Washington Consensus*, Polity Press, Malden.
- Hirst, P. & Thompson, G. (2000a), "Globalization –a Necessary Myth?", içinde D. Held and A. McGrew (der.), *The Global Transformation Reader*, Polity Press, Malden.
- Kamalak, İ. (2006), *Avrupa Sosyal Demokrasisinde Süreklilik ve Değişim: Küreselleşme Koşullarındaki Geçerliliği Üzerine Bir İnceleme*, basılmamış doktora tezi, ODTÜ.
- Kamalak, İ. (2004), Sosyal Demokrasi Revizyonist Değildir, *Sosyal Demokrat Açılım Dergisi* (ODTÜ-Sosyal Demokrat Topluluğu Dergisi)
- Keyman, E. F. (1999), "Globalleşme ve Radikal Demokrasi: Küçülen ve Parçalanın Dünya'da Siyaseti Anlamak", içinde F. Keyman (der.), *Türkiye ve Radikal Demokrasi*, Bağlam Yayınları, Ankara.
- Leaman, J. (1988), *The Political Economy of West Germany 1945-1985: An Introduction*, St. Martin's Press, New York.

- Mann, M. (2000), "Has Globalization Ended the Rise and Rise of the Nation-State?", içinde D. Held and A. McGrew (der.), *The Global Transformation Reader*, Polity Press, Malden.
- Okuyuz, M. (2002), "Küreselleşmenin Tarihsel ve Toplumsal Gelişimi Üzerine", *Toplum ve Hekim*, Cilt 17, no. 2, sh. 83-85
- Okuyuz, M. & Kamalak, İ. (2004), "Sosyal Demokrasi Revizyonist Mi? " *Radikal*, 18/04/2004, Radikal2
- Patomaki, H. (2000), "Beyond Nordic Nostalgia: Envisaging A Social/Democratic System of Global Governance", *Cooperation and Conflict*, Cilt 35, no.2, sh.115-154
- Pearce, R. (1994), *Attlee's Labour Government: 1945-1951*, Routledge, London.
- Pogge, T.W. (2004), "Priorities of Global Justice", içinde T.W. Pogge (der.), *Global Justice*, Blackwell Publishing, Oxford.
- Rawls, J. (1999a), "Distributive Justice (1967)", içinde S. Freeman (der.), *John Rawls: Collected Papers*, Harvard Uni. Press, Cambridge.
- Sassoon, D. (2000), "Socialism: Mission Accomplished or Mission Impossible", *Dissent*, Kış 2000, Cilt 47, sh.56-61.
- Shaw, E. (1996), *The Labour Party since 1945: Old Labour: New Labour*, Blachwell Publishers, Oxford.
- Somel, C. (2002), "Az Gelişmişlik Perspektifinden Küreselleşme", *Doğu Batı*, No. 18, sh.199-208.
- Stiglitz, J.E. (2004), *Küreselleşme Büyük Hayal Kırıklığı çeviren Arzu Taşcıoğlu ve Deniz Vural*, 3. basım, Plan B Yayıncılık, İstanbul.
- Tawney, R. H. (1971), *Equality*, 2. basım, Unwin Books, London.
- Weiner, H.E. (1960) *British Labour and Public Ownership*, Public Affairs Pres, Washington.
- West, D. (1998), "Beyond Social Justice and Social Democracy: Positive freedom and Cultural Rights", içinde D. Boucher and P Kelly (der.), *Social Justice: From Hume to Hayek*, Routledge, London.
- Yeldan, E. (2003), "Neoliberalizmin İdeolojik Bir Söylemi Olarak Küreselleşme", içinde A. H. Köse, F. Şenses and E. Yeldan (der.), *Küresel Düzen: Birikim, Devlet ve Sınıflar*, İletişim Yayınları, İstanbul.